

Nr 14

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

(5:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 2) har under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, till behandling upptagits här nedan angivna spörsmål (se statsrådsprotokollet över civilärenden för den 4 januari 1955).

Propositionen

Löneregleringsarbetet m. m. I statsrådsprotokollet redogöres under denna rubrik för den under de senaste åren företagna revisionen av lönegradsplaceringen för olika tjänster. Därjämte framhålles att proposition (nr 25) avlåtits angående lönegradsplaceringen för vissa, vid nämnda revision icke behandlade tjänster. Slutligen anmäles att i anslutning till budgetarbetet har under hösten 1954 löneställningen för ytterligare ett antal tjänster prövats; härutinnan hänvisas till nästföljande avsnitt.

Departementschefen anför i detta sammanhang följande.

Vissa av de förslag, som jag här nämnt, är beroende av organisatoriska förändringar, som i annat sammanhang denna dag föreslås skola underställas riksdagens prövning. För att i särskild ordning framlagda lönegradsplaceringsförslag skall kunna genomföras under år 1955 är det därför nödvändigt att riksdagen, liksom fallet varit de tre senaste åren, beslutar att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan beslut meddelats i anledning av dylika förslag, skall gälla endast i den mån annat icke följer av vad riksdagen beslutar i samband med dessa förslag.

Lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. Den på grundval av särskilda utredningar eller i anslutning till budgetarbetet företagna prövningen av lönegradsplaceringen för vissa tjänster har avsett *dels* tjänster för teknisk biträdespersonal å vetenskapliga institutioner, för tvättföreståndarpersonal vid statens sinnessjukhus m. m., för viss socialvårdspersonal och för vissa avdelningsföreståndare m. fl., *dels ock* ett antal andra tjänster under olika huvudtitlar. I dessa hänseenden får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet s. 3—14 ävensom till de till protokollet fogade bilagorna A—E.

Beträffande nu avsedda lönegradsfrågor har överläggningar ägt rum med vederbörande personalorganisationer.

De av departementschefen tillstyrkta förslagen innebär uppflyttning av omkring 300 tjänster med en beräknad kostnadsökning för löner av ungefär 200 000 kronor för år. Förslagen avses skola genomföras den 1 juli 1955.

Den allmänna lönenivån för statsanställda m. m. Under detta avsnitt av statsrådsprotokollet framhålles bl. a. att överläggningar med statstjänstemännens huvudorganisationer om storleken av tilläggen å grundlönerna och å pensionernas grundbelopp under år 1955 vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande ännu icke ägt rum och att ifrågakvarande spörsmål avses senare skola underställas riksdagen.

Därjämte lämnas en redogörelse för principerna för omräkningen av anslagsposterna i anledning av 1954 års riksdags beslut om ändring av grundlönerna. Härvid har i flertalet fall ordinarie och icke-ordinarieposterna uppräknats med 32,5 procent samt posten till rörligt tillägg minskats med motsvarande belopp.

Den allmänna sjukförsäkringen och avlöningsförmånerna m. m. Beträffande ifrågakvarande spörsmål erinras i statsrådsprotokollet om 1954 års riksdags beslut om en samordning mellan tjänstemännens sjuklöne- och sjukvårdsförmåner m. m. enligt avlöningsreglementena och förmånerna på grund av den allmänna sjukförsäkringsreformen. Härjämte redogöres för den inverkan som den medgivna kompensationen för avgifterna till sjukförsäkringen förutsättes få på beräkningen av avlöningsanslagen samt av sjukvårdsposten under omkostnadsanslagen.

Överskridande av vissa anslagsposter. I statsrådsprotokollet redogöres där-
efter för de bemyndiganden som riksdagen under senare år lämnat Kungl. Maj:t i fråga om överskridande av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter. Ifrågakvarande bemyndiganden föreslås förlängda för nästa budgetår.

Därjämte begäres ett nytt bemyndigande av motsvarande slag, föranlett av beslutet om kompensation för avgifter till den allmänna sjukförsäkringen.

Utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna. Vid nordiska rådets förhandlingar i Oslo i augusti 1954 beslöt rådet att hemställa till vederbörande regeringar att vidtaga åtgärder i syfte att tjänstemän i administrationen måtte kunna för viss tid tjänstgöra i annat nordiskt land.

Departementschefen anför i detta hänseende följande.

Det nordiska rådets förevarande rekommendation syftar till att, såsom ett led i det utvidgade nordiska samarbetet, större möjligheter skall skapas för tjänstemän inom de olika ländernas centrala förvaltning att erhålla kännedom om de övriga nordiska ländernas rättsliga och administrativa förhållanden. Man har därvid ansett, att de stipendiemöjligheter, som nu fin-

nes, icke är tillräckliga för att angivna syfte skall uppnås, utan förordad, att ett utbyte av tjänstemän inom den centrala administrationen skall komma till stånd mellan de nordiska länderna. Därvid har det nordiska rådet utgått från att endast ett med tjänstgöringsplikt förenat längre uppehåll i det andra landet skall kunna ge den intima kunskap om förhållandena, som ansetts erforderlig.

Enligt min mening förtjänar detta förslag att förverkligas, även om ett sådant utbyte av tjänstemän, som det nordiska rådet förordad, icke inom alla områden av förvaltningen kan bli av betydelse. För vidtagande av åtgärder i syfte att få till stånd ett dylikt utbyte erfordras riksdagens medverkan.

Några generella regler rörande förutsättningarna för utbytet torde icke kunna fastställas, utan det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall besluta såväl om utsändandet av svenska tjänstemän som om mottagandet av tjänstemän från de övriga nordiska länderna. Någon reciprocitet i fråga om mottagandet och utsändandet av tjänstemän har icke förutsatts av det nordiska rådet och torde ej påkallas.

Såsom rådets juridiska kommitté förordad bör vederbörande tjänstemans hemland ha att svara för de kostnader, som är förbundna med hans tjänstgöring i det andra landet. Det blir här fråga om lön under tjänstledighet, resekostnadsersättning och traktamente samt om kostnaderna för uppehållet av hans tjänst under tjänstledigheten. I samband med att Kungl. Maj:t beslutar om utsändandet av en tjänsteman bör från fall till fall ställning tagas till frågan om längden av uppehållet i det andra landet och till de övriga ekonomiska frågorna. För bestridande av resekostnadsersättning och traktamente torde icke andra medel stå till förfogande än resp. huvudtitlars anslag till extra utgifter. Kostnaderna för lön under tjänstledighet och för vikarier synes böra bestridas i samma ordning som tjänstemannens lön under tjänstgöring; fråga kan därvid uppstå om överskridande av maximerade anslag eller anslagposter.

Med hänsyn till syftet med det nordiska rådets förslag bör endast tjänstemän inom den centrala förvaltningen komma i fråga för tjänstgöring i annat nordiskt land och härvid i första hand sådana tjänstemän, som kan beräknas komma att i framtiden bekläda ledande poster inom förvaltningen.

Kungl. Maj:t hemställer om bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordad vidtaga åtgärder i ifrågavarande syfte.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond. Härutinnan anges i statsrådsprotokollet de anslag, tillhoppa 47 280 000 kronor, som under de olika huvudtitlarna erfordras för ersättning till de olika delfonderna.

Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. I statsrådsprotokollet redovisas de å fonden bokförda kronoegendomar som under budgetåret 1955/56 avses skola disponeras för vissa för domänstyrelsens verksamhet främmande ändamål samt anges storleken av de anslag under olika huvudtitlar, tillhoppa 233 100 kronor, som ansetts böra anvisas för ersättning till fonden.

Motionerna

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsgård* (I: 350) och den andra inom andra kammaren av herrar *Jonsson* i Strömsund och *Severin* i Gävle (II: 228), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att skogsmästartjänsterna vid statens skogsforskningsinstitut uppflyttas till 21 lönegraden;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Rubbestad* väckt motion (II: 426), vari hemställts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts hemställan angående bemyndigande om utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna.

Beträffande motiveringen för nämnda yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna I: 350 och II: 426.

Utskottet

Under avsnittet *löneregleringsarbetet m. m.* erinras om att löneställningen under de senaste åren prövats för i runt tal 242 000 av de ca 248 000 tjänster, å vilka de statliga avlöningsreglementena är tillämpliga, och att proposition avlåtits till innevarande års riksdag angående lönegradsplaceringen för tjänster som icke blivit föremål för behandling i nämnda sammanhang. Vidare framhålles att det för att i särskild ordning framlagda lönegradsplaceringsförslag skall kunna genomföras under år 1955 är nödvändigt att riksdagen, liksom fallet varit de tre senaste åren, beslutar att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan beslut meddelats i anledning av dylika förslag, skall gälla endast i den mån annat icke följer av vad riksdagen beslutar i samband med dessa förslag.

Den föreslagna anordningen, mot vilken utskottet icke har något att erinra, torde få gälla även i fråga om personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan beslut meddelats i anledning av motionsvis framlörda lönegradsplaceringsförslag.

I avsnittet *lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.* redovisas förslag till ändrad lönegradsplacering, avseende dels några grupper av tjänster som varit föremål för särskilda utredningar — nämligen vissa tekniska biträdestjänster, tvättföreståndartjänster, socialvårdstjänster och avdelningsföreståndartjänster m. fl. — dels ock tjänster vilkas lönegradsplacering på grund av yrkande från myndighet eller personalorganisation omprövats under budgetarbetet. I samband härmed har en sammanfattande redovisning lämnats jämväl beträffande tjänster som enligt förslag i statsverkspropositionen avses skola inrättas under nästa budgetår.

Utskottets vederbörande avdelning har i samband med sin granskning av de under förevarande avsnitt framlagda förslagen inhämtat närmare kännedom om de överväganden och motiv som legat till grund för desamma.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har givit utskottet anledning till följande uttalanden.

Under rubriken Viss socialvårdspersonal (bil. C till statsrådsprotokollet) föreslås att 5 tjänster som nykterhetsvårdskonsulent uppflyttas till Ce 27, medan övriga 18 tjänster av detta slag skulle tillhöra Ce 25. Utskottet har för egen del inte kunnat undgå att finna en placering i 27 lönegraden av vissa av ifrågavarande tjänster väl hög och anser det kunna ifrågasättas om inte en placering i 25 lönegraden hade varit tillfyllest för säkerställande av en tillfredsställande rekrytering. Utskottet vill emellertid icke motsätta sig att de i Kungl. Maj:ts förslag avsedda 5 tjänsterna placeras i 27 lönegraden, detta jämväl med beaktande av vad med vederbörande personalorganisation överenskommits angående tidsbundenheten av den föreslagna lönegrupperingen.

Till frågan om Kungl. Maj:ts förslag beträffande hovrätterna (bil. E till statsrådsprotokollet, II huvudtiteln) återkommer utskottet i annat sammanhang.

I fråga om statens pensionsanstalt (bil. E till statsrådsprotokollet, XII huvudtiteln) föreslås att en byrådirektörstjänst i Ce 31 uppflyttas till Ce 33. Ifrågavarande förslag framställdes jämväl förra året, varvid utskottet emellertid inte fann tillräckliga skäl vara anförda för en högre löneställning än Ce 31 och avstyrkte förslaget; riksdagen beslöt i enlighet härmed. Med hänsyn till vad föredragande departementschefen i årets tolfte huvudtitel anförde till stöd för det nu ånyo framförda förslaget om den ifrågavarande tjänstens placering i Ce 33 har utskottet ansett sig böra tillstyrka detsamma. Såsom av nämnda anförande framgår avses lönegradsplaceringen för såväl denna tjänst som den andra av pensionsanstaltens båda byrådirektörstjänster skola vid vakans underkastas förnyad prövning.

Vad i övrigt under förevarande avsnitt föreslagits och anförts har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

I samband med behandlingen av i det föregående omnämnda lönegradsfrågor anför chefen för civildepartementet, att från myndigheter och personalorganisationer framförts ett stort antal yrkanden, som departementschefen funnit sig icke kunna tillmötesgå. I anslutning till detta uttalande finner sig utskottet böra i detta sammanhang till behandling upptaga de till utskottet hänvisade likalydande motionerna I: 350 och II: 228, vilka avser en fråga som varit föremål för Kungl. Maj:ts ställningstagande i samband med den till statsverkspropositionen hörande bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

I nämnda motioner yrkas att skogsmästartjänsterna vid statens skogsforskningsinstitut, vilka nu är placerade i 20 lönegraden, uppflyttas till 21 lönegraden. Yrkandet sammanfaller med ett av styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut framställt förslag i anlagsäskandena för budgetåret 1955/56. I avgivet remissyttrande har statens lönenämnd avstyrkt den föreslagna lönegradsuppflyttningen. I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln s. 304, uttalar chefen för jordbruksdepartementet att

med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor synes de av institutstyrelsen ifrågasatta lönegradsuppflyttningarna (vilka avsåg även andra tjänster än skogsmästartjänsterna) böra lämnas utan bifall.

I anledning av den i ifrågavarande motioner gjorda jämförelsen med lönegradsplaceringen för yrkeslärartjänsterna vid statens skogsmästarskola och statens skogsskolor får utskottet erinra att speciella motiv föranledde dessa tjänsters uppflyttning till 21 lönegraden fr. o. m. den 1 juli 1954. Vad som därvid särskilt beaktades var arten och omfattningen av den yrkeslärarna åvilande undervisningsskyldigheten. Framhållas må ock att ifrågavarande uppflyttning genomfördes efter tillstyrkan av statens lönenämnd. Enligt utskottets mening föreligger inte tillräckliga skäl för att låta den i fråga om yrkeslärartjänsterna vidtagna lönegradsuppflyttningen slå igenom beträffande skogsmästartjänsterna. Med hänsyn härtill och då en lönegradsuppflyttning av sistnämnda tjänster kan befaras medföra konsekvenser i fråga om vissa andra tjänster får utskottet avstyrka det i motionerna I: 350 och II: 228 framställda yrkandet.

Vad under avsnitten *den allmänna lönenivån för statsanställda m. m.* samt *den allmänna sjukförsäkringen och avlöningsförmånerna m. m.* anförts har inte givit utskottet anledning till uttalande.

I fråga om *överskridande av vissa anslagsposter* begäres av Kungl. Maj:t vissa bemyndiganden, vilka överensstämmer med vad under senare år tillämpats. Därutöver begäres bemyndigande för Kungl. Maj:t att medge de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga för bestridande av kompensation för avgifter till den allmänna sjukförsäkringen. Utskottet tillstyrker ifrågavarande förslag.

Under avsnittet *utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna* redogöres för vissa tilltänkta åtgärder i syfte att, i anslutning till en rekommendation av det nordiska rådet, åstadkomma utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna. Enligt förslaget skulle riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anfört vidtaga dylika åtgärder, varvid i fråga om svenska tjänstemän, som utsändes för tjänstgöring i annat nordiskt land, närmast skulle bli fråga om lön under tjänstledighet, resekostnadsersättning och traktamente samt kostnader för tjänstens uppehållande under tiden för tjänstledigheten.

Utskottet har i och för sig icke funnit anledning till erinran mot grundtanken i ifrågavarande förslag, vilket i vissa fall torde kunna bli av betydelse för att öka den inbördes kännedomen om de nordiska ländernas administrativa förhållanden. Departementschefen har framhållit att några generella regler rörande förutsättningarna för utbytet icke torde kunna fastställas utan att det får ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall besluta. I anslutning härtill vill utskottet framhålla att de avsedda åtgärderna synes till en början böra betraktas som en försöksanordning, med en viss försiktighet i tillämpningen, och att ett mera definitivt ställningstagande till

olika med frågan sammanhängande spörsmål bör ske först mot bakgrunden av vunna erfarenheter. Kostnaderna för den förordade anordningen är f. n. svåra att överblicka; en begränsande faktor ligger emellertid i att för bestridande av resekostnadsersättning och traktamente skulle anlitas de olika huvudtitlarnas anslag till extra utgifter.

Då utskottet sålunda i princip ställer sig positivt till ifrågavarande förslag, finner sig utskottet böra avstyrka det i motionen II: 426 framställda yrkandet om avslag på förslaget.

Vad i fråga om *ersättning till statens allmänna fastighetsfond* samt *ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* anförts har icke i detta sammanhang givit utskottet anledning till uttalande.

Under återopand av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1. besluta, att de personalförteckningar, som riksdagen fastställer innan riksdagen meddelat beslut i anledning av lönegradsplaceringsförslag, som framlägges i särskild ordning, skall gälla endast i den mån annat icke följer av vad riksdagen beslutar i samband med behandlingen av nämnda förslag;

2. godkänna de i bilagorna A—E till statsrådsprotokollet över civilärenden för den 4 januari 1955 intagna förslagen om placering i lönegrad av vissa tjänster m. m. utom i vad avser förslagen i bilaga E, II huvudtiteln, under hovrätterna;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för genomförandet av i punkt 2 tillstyrkta förslag fr. o. m. den 1 juli 1955;

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1955/56 i enlighet med vad i statsverkspropositionen förordats medge

a) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal, som erfordras till följd av att dylik anslagspost blivit i en icke förutsedd omfattning belastad *antingen* med utgifter för avlöningar åt icke-ordinarie tjänsteman, som vikarierat å ordinarie tjänst, vilken är obesatt eller vars innehavare åtnjutit ledighet för offentligt uppdrag eller av annan anledning mot avstående av hela lönen, *eller* med kostnader, som sammanhänger med att icke-ordinarie ersättare behöver anlitas vid längre tids ledighet för sjukdom eller av annan därmed jämförlig anledning,

b) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som påkallas med hänsyn till regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonal samt därmed jämförlig personal,

c) de överskridanden av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som kan bli erforderliga för bestridande av kompensation för avgifter till den allmänna sjukförsäkringen;

5. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 426 bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i förenämnda statsrådsprotokoll förordats vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna;

B. att motionerna I: 350 och II: 228 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 februari 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlön, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Näsström, Sundelin, Einar Persson, Birger Andersson, Thun och Ivar Nilzon; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Ståhl, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Åkerström, Hoppe, Staxäng, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Thapper och Gustafsson i Skellefteå.

Reservationer

1) av herr *Rubbestad*, som ansett att utskottet bort tillstyrka motionen II: 426 och att därför utskottets hemställan under A. 5 bort ha följande lydelse:

»5. med bifall till motionen II: 426 avslå Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande att vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma utbyte av tjänstemän mellan de nordiska länderna;»

2) beträffande utskottets hemställan under B. av herrar *Näsgård*, *Einar Persson* och *Staxäng*.